

C.C. Uhlenbeck, mentor van Robert van Gulik

Er kwam bij RechterTie.nl onlangs een mailtje binnen van Mary Eggermont-Molenaar, een Nederlandse die sinds 1986 in Canada woont. Ze vertelde dat ze samen met anderen een boek had geschreven over het verblijf van prof. C.C. Uhlenbeck en zijn vrouw Wilhelmina Maria Melchior bij de Blackfoot-indianen.

Uhlenbeck was een belangrijke invloed op Robert van Gulik tijdens zijn middelbare-schoolperiode in Nijmegen. Over hun ontmoeting schrijft Van Gulik:

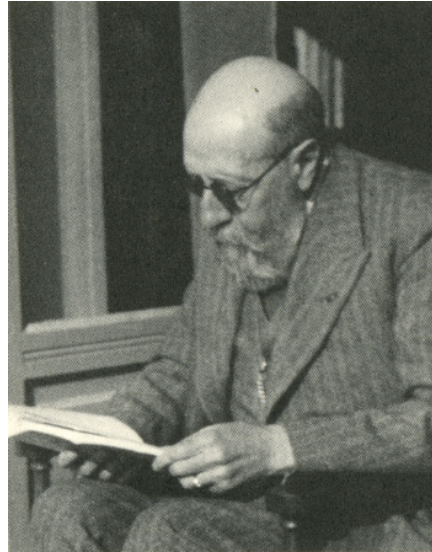
Ik had het grote geluk de beroemde linguïst en Sanskriet-geleerde prof. dr. C. C. Uhlenbeck te ontmoeten, die zojuist in Leiden met emeritaat was gegaan en zich met zijn vrouw in Nijmegen had gevestigd.

Onze ontmoeting was het gevolg van een gelukkig toeval: in een antiekwinkel had ik een bamboevel gekocht waarop geschreven was in een schrift dat Martijn en ik niet konden thuisbrengen, en daarom bracht ik een bezoek aan de professor teneinde hem te vragen wat het was. Hij was in elk opzicht zó als ik mij een geleerde professor voorstelde: een magere man, licht voorovergebogen, met een dun baardje en een hooggewelfd, kaal hoofd.

De Uhlenbecks, tot hun grote verdriet kinderloos gebleven, ontfermden zich over de jonge Robert. Uhlenbeck hielp hem met zijn huiswerk Latijn en Grieks, gaf hem lessen in Sanskriet en Russisch, en adviseerde hem over bronnen en werkwijze om het Chinees te bestuderen.

Dankbaarheid

Uhlenbecks gezichtsvermogen was achteruit aan het gaan waardoor hij problemen had met het verwerken van de grote hoeveelheid onderzoeksmateriaal die hij verzameld had. Dit gaf Van Gulik de ge-

legenheid om Uhlenbeck een tastbare blijk van dank te geven:

Toen ik overging naar de zesde en laatste klasse van het gymnasium, kreeg ik een kans prof. Uhlenbeck mijn dankbaarheid te tonen. Zijn vrouw en hij hadden vroeger een jaar doorgebracht bij de Peigan-stam van de Noordamerikaanse Algonquin Indianen, en hadden als eersten hun taal vastgelegd. Hun aantekeningen waren op duizenden kaarten geschreven die twee grote koffers vulden. Toen hij mij vertelde dat zijn verminderde gezichtsvermogen het hem onmogelijk maakte om dit materiaal tot een woordenboek om te werken, bood ik aan dit voor hem te doen. Hij nam mijn aanbod aan, omdat hij dacht dat het mijn taalkundig inzicht zou verbreden als ik ook een taal leerde kennen van een zg. 'primitief volk'.

Dit leidde tot Van Guliks eerste publicatie op wetenschappelijk gebied:

Ik had gehoopt dat de professor mijn naam zou noemen in het voorwoord als degene die het boek had uitgetypt, maar toen ik de eerste drukproeven ontving, zag ik tot mijn verbazing en vreugde dat hij mijn naam op de

titelpagina na de zijne had vermeld als medeauteur!

Het boek van mevrouw Eggermont, getiteld *Montana 1911 — A Professor and his Wife among the Blackfeet*, bestaat uit twee delen: het dagboek dat mevrouw Uhlenbeck bijhield, en de Blackfoot-teksten die Uhlenbeck in 1910 en 1911 had opgetekend.

Theorie

In de *Biographical Introduction* van Van Berkel en Eggermont-Molenaar las ik een theorie die ik nog niet eerder gehoord had:

As a university student, Van Gulik still regularly visited Uhlenbeck. In his autobiographical notes Van Gulik gives us the impression that nothing was wrong with this relationship, but one of his Chinese detective novels contains a puzzling episode that seems to refer directly to Uhlenbeck and that at least suggests

Uhlenbeck met Willy Kennedy en andere jongens van de missieschool. (blz. 39)

Montana 1911 — A Professor and his Wife among the Blackfeet
Mary Eggermont-Molenaar (ed.)
University of Calgary Press
Calgary, Alberta, Canada; 2005
ISBN 1-55238-114-5

Il giudice Dee: L'enigma dell'anello (Het raadsel van de ring)

12-51. Met deemoedig gebogen hoofd zegt Wang: 'Het is gegaan zoals u zei, Edelachtbare. Het was een vreselijk ongeluk. Twan had inderdaad aangeboden om mij het geld te lenen toen ik hem vertelde van mijn zorgen. Hij wilde niet eens van rente horen. "De vriendendienst die u mij zometeen bewijst, is voldoende rente," zei hij. En toe kwam mijn zoon binnen. Voor ik wist wat er gebeurde had hij Twan met een stamper het hoofd ingeslagen, gillend dat hij zijn meisje had afgepakt. Maar hij wist niet wat hij deed, Edelachtbare. Hij is altijd zo goedig en behulpzaam, zo lief voor dieren en...'

'Uw zoon gaat vrijuit, meneer Wang: zegt Rechter Tie. 'Geestelijk misdeelden staan buiten de wet. Wat uzelf betreft, ik zal u moeten veroordelen tot een lange gevangenisstraf, wegens smokkelarij. Maar ik verzeker u nogmaals dat er voor uw zoon goed zal worden gezorgd. Later, als u weer vrij bent, zult u hem geregeld kunnen opzoeken. De Rechter geeft een teken aan de voorman, die de vertwijfelde drogist met zachte drang wegleidt. Rechter Tie is diep aan- gedaan door de tragische ontknoping van deze moordzaak. Maar het recht moet zijn loop hebben. Als hij weer alleen is met zijn trouwe adjutant, zegt hij met vermoeide stem: 'Het is een zwaar ambt, Tsjiao Tai.'

© 2008 Erven van RH van Gulik

that relationship was not without its problems. In *The Chinese Lake Murders*, the principal figure, Judge Dee, meets a certain Dr. Djang, who is certainly modelled after Uhlenbeck. Dr. Djang is described as a "tall, well-built man, with a sharp, intelligent face." At age fifty he has already been granted a pension, devotes all his time to his studies, and confines his teaching to two private courses in his own house to a few advanced students. However, there are rumors, so Judge Dee learns, about a certain affair that forced Dr. Djang to resign. "It has been established beyond all possible doubt that the girl student who lodged the complaint was mentally deranged," Dee is told, but still it was the right thing to do for Djang to resign, "because he opined that a professor of the Temple School should never be talked about, even if he were proven completely innocent."

These passages, as well as repeated statements by Judge Dee about homosexuality throughout

the other novels, may tempt one to think that Van Gulik in his novels incorporated references to what had happened with Uhlenbeck (Eggermont-Molenaar 2002). Whether there really was a homosexual relationship between Uhlenbeck and one of his young pupils cannot be established [...]

Er zitten enkele gedachtensprongen in deze theorie die ik niet helemaal kan volgen. Bij Dr. Djang is het een "girl student", bij Uhlenbeck zou het over jongens gaan. En in het begin van het citaat wordt gesuggereerd dat het over Van Gulik zelf gaat ("... nothing was wrong with this relationship, but...") terwijl het eindigt met "... one of his young pupils...". In een volgend nummer zal mevrouw Eggermont hierop verder ingaan.

Bevestiging

Mevrouw Eggermont vertelde in haar mailtje ook nog over een bezoek dat ze jaren geleden bracht aan Carl Barkman in verband met de publicatie van haar boek:

[...] ik ben vanwege het Montana 1911 op bezoek geweest bij Carl Barkman om bij het te verifiëren of ik mbt tot de verhouding CC Uhlenbeck en Van Gulik op het juiste spoor was. Dat werd door hem bevestigd.

Wat is het toch jammer dat Barkman twee jaar geleden is overleden. Ik had hem hier graag over gehoord.

Een nieuw begin

U ziet het hierboven: de strip is afgelopen. Definitief, want gezien de heruitgave van de strips heb ik geen toestemming meer om ze in deze nieuwsbrief op te nemen.

Wat nu? De nieuwsbrief zal heruitgevonden moeten worden. Eén van de eerste nummers in 2009 zal in ieder geval een artikel van mevrouw Eggermont bevatten over haar favoriete Judge Dee: *The Chinese Lake Murders*. En verder?

RechterTie.nl wenst u allen een prachtig en gezond 2009 toe!